

VAN TİCARET VE SANAYİ ODASI

**TURİZM
SEKTÖR RAPORU**

2019

TURİZM SEKTÖR RAPORU

2019

VAN İLİ GENEL BİLGİLER

Van ve çevresi, coğrafya bakımından önemli bir konumu olduğu için çok eski dönemlerden beri yerleşim alanı olmuş, birçok uygarlığın izlerini üzerinde barındırmıştır. M.Ö. 4000'li yıllara kadar uzanan tarihiyle Van; Bizanslılar, Selçuklular, İlhanlılar, Hurriler, Urartular, Medler, Persler, Partlar, Sasaniler, Karakoyunlular, Akkoyunlular, Safeviler ve Osmanlılar gibi önemli uygarlıklara uzun yıllar yurtluk etmiştir. Van Gölü, Akdamar Kilisesi, 'kaleler kenti' olarak anılmasını sağlayan kaleleri, dünyaca ünlü kedisi ve pek çok turizm aktivitesine olanak veren coğrafyası ile Doğu'nun önemli bir turizm merkezidir.

NÜFUS VE YERLEŞME

19.069 km karelik yüzölçümü ile Türkiye topraklarının %2,5' ine sahip olan Van da Türkiye nüfusunun %1.37'sine tekabül eden 1.123.784 kişi yaşamaktadır. Bahçesaray, Başkale, Çaldıran, Çatak, Edremit, Erciş, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp, Saray, İpek Yolu, Tuşba olmak üzere 14 ilçeden oluşur.

TARİHİ DOKU

Van ve çevresi eski çağlardan beri devingen bir bölgedir. En eski Türkmen yerleşim alanlarından olan şehir değişik zamanlarda çeşitli etnik grupları barındırmıştır. Van ilinin adının nereden geldiği kesin olarak bilinmemektedir. İlde adı bilinen en eski yerleşme, uzun yıllar Urartuların başkenti olan Tuşpa'dır. Yörenin en eski adı yine Urartular döneminden kalmaz. M.Ö. 9. Yüzyıldan sonra bölge Urartu yazılı belgelerinde Biaina/Biane ülkesi, Asur kaynaklarında ise Nairi olarak geçmektedir. Tuşpa'nın başkent olarak kurulması I. Sarduri zamanında M.Ö. 9. yüzyıldadır. Van Kalesi Höyüğü'ndeki arkeolojik çalışmalar kent geçmişinin M.Ö. 3000'lere, Eski Tunç Çağı'na kadar gittiğini göstermiştir. M.Ö. 7. yüzyılda II. Rusa döneminde Urartu idare merkezi Rusahinili (Toprakkale) yapılmışsa da Urartu kralları "Tuşpa'nın Efendisi" unvanını gurur duyarak kullanmışlardır. M.Ö. 6. yüzyıl başlarında, İskit ve Med akınları, Urartu Krallığı'nın ve Tuşpa'nın sonunun gelmesine neden olmuştur. Eski Tunç'tan I. Dünya Savaşı sonuna kadar kesintisiz olarak yerleşime sahne olan kentte Hurriler, Urartular, Medler, Persler, Parthlar, Bizanslılar, Sasaniler, Selçuklular, Karakoyunlu ve Akkoyunlu Türkmenleri, Safeviler ve Osmanlıların izleri görülür. Osmanlılar döneminde Eyalet statüsü kazanmış olan Van'da o dönemde önemli gelişmeler olmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında Ruslar tarafından işgal edilen Van ve çevresi 2 Nisan 1918'de işgalden kurtarılmıştır. İşgalden kurtulduktan sonra "Bağlar mevki" denilen bugünkü yerinde yeniden kurulmuştur. 1923 yılında il olan Van şehri gelişerek çağdaş bir kent olmuştur.

ALTERNATİF TURİZM İMKÂN LARI

KÜLTÜR TURİZMİ:

Tarih öncesi dönem ile İslam ve Hıristiyan kültürünün örneklerini oluşturan tarihi eserler açısından ilimiz son derece zengindir. Urartu döneminde yapılan Van Kalesi, Çavuştepe Kalesi, Anzaf Kaleleri, Yoncatepe Nekropolü ve Ayanis Kalesi ile Hıristiyan kültürünün örneklerinden olan Akdamar Kilisesi, Bartholomeus Kilisesi, Yedi Kilise, Lim Manastır Kilisesi, Ctouts Manastır Kilisesi ve S.Thomas Manastır Kilisesi başta olmak üzere birçok kilise kısmen harap bir vaziyette olmalarına rağmen, ziyaretçilerin en çok uğradıkları yerlerin başında gelmektedir. Kiliselerin ise çoğu harap vaziyettedir. En sağlam olarak günümüze gelebilenler;

Akdamar Kilisesi ve Ctouts Manastır Kilisesi'dir ki, bunlarından Akdamar Kilisesi restore edilmiş ve Anıt Müze olarak hizmete açılmıştır.

İslam medeniyetinin ürünlerinden olan Hüsrev Paşa Külliyesi, Ulu Cami, Halime Hatun Kümbeti, Gevaş Selçuklu Mezarlığı, Süleyman Han Cami, Kaya Çelebi Cami, İkiz Kümbetler, Hoşap Kalesi ile bunların dışında birçok eser günümüze kadar gelmişlerdir. İlimizdeki farklı kültürleri yansıtan bu eserlerden; Hoşap Kalesi, Yoncatepe Nekropolü ve Ayanıs Kalesi'nde kazı çalışmaları halen devam etmektedir.

DOĞA TURİZMİ

Muradiye Şelalesi, Ganisipi Şelalesi, Başkale Peribacaları, Başkale Travertenleri, Keşiş Gölü, Süphan Dağı, İnci Kefali üreme göçü, florası ve Van Gölü, ilimizin başlıca doğal güzelliklerini oluşturmaktadır.

Van Gölü, teknelerle yapılacak turlar ve su sporları için elverişli bir konumdayken bundan yararlanılamamaktadır. Doğal güzelliklerimiz ne yazık ki korunamamış, insanlar tarafından kirletilmiştir. Van Gölü'nde, kirlilik

had safhaya ulaşmıştır. Ayrıca göl sularının yükselmesi ve karayolunun hemen sahil Şeridine yapılmış olması nedeniyle, kumsal alanlar azalmıştır. Şu anda Van Gölü'nde yüzülebilecek alanlar şehir merkezine 30 km mesafedeki Amik, Ayanıs, Mollakasım ve Alaköy kıyılarıdır. Muradiye şelalesi ve Ganisipi şelalesi etrafında peyzaj düzenlemeleri ile tesislerin yapılmaması ne yazık ki bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

KIŞ TURİZMİ

Kış turizmi açısından ilimizde Merkez Kurubaş Köyü ile Gevaş Abalıköy yakınlarında bulunan yerler kayak yapılan alanlardır. Van Şehir merkezine 40 km mesafedeki Gevaş Abalıköy

yakınlarındaki yer; karın kalma süresi, kar kalitesi, coğrafi konum açısından kayak yapmaya elverişlidir. Ancak burası hizmetlerin sağlanacağı tesislerden yoksundur.

SPOR TURİZMİ

Yamaç paraşütü, doğa yürüyüşü, kayak ve dağcılık gibi sporlar için elverişli alanlar olmasına rağmen bunlar kısmi olarak yapılmaktadır.

Van Gölü, su sporlarının yapılabilmesi açısından son derece yeterli koşulları taşımaktadır. Yelken, kürek, kano, sörf ve su kayağı gibi çeşitli branşlarda su sporu yapılabilecek koşulları bulunduran Van Gölü'nde turizm amaçlı faaliyetler şu anda kısmi olarak yapılmaktadır.

SAĞLIK TURİZMİ

Mevcut hastaneleri nedeniyle ilimiz, Van Gölü Havzası içerisinde bir merkez konumundadır. Bu sebeple çevre illerden ilimize sağlık nedenlerinden dolayı birçok kişi gelmektedir.

Erciş ilçe merkezine 20 km uzaklıktaki Doğancı Kaplıcası bu yıl yapılan onarımlar sonucunda hizmetine devam etmektedir. Ancak peyzaj düzenlemeleri ve mevcut tesisler yetersiz kalmaktadır.

Başkale Elbak Vadisi ve Başkale Karasu Havzası, termal kaynakları olmasına rağmen işletilememektedir.

İNANÇ TURİZMİ

İnsanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına, dini inançlarını gerçekleştirmek üzere inanç çekim merkezlerini görmek amacıyla yaptıkları turistik amaçlı gezilerin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi İnanç Turizmi olarak tanımlanabilmektedir.

Dinlerin ortaya çıkışından itibaren dini otoritelerin emirleri doğrultusunda kutsal yerlerin ziyareti kişisel tercihlerin ötesine geçmiştir. Bunun sonucu olarak kutsal yerler yüz binlerce kişiye ev sahipliği yapmış ve kitlesel bir hareket olarak kendisini göstermiştir. Temelini dini inançların tatmininden alan inanç turizmi; dünya barışının ve kültürlerarası iletişimin gelişmesinde de önemli rol oynamaktadır. Aynı dine mensup fakat dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insanlar, dinlerinin kutsal mekânlarında bir araya gelerek dini inançlarını paylaşmanın yanı sıra birbirleriyle ve aynı dine mensup olsun veya olmasın yerel halka sosyal ve kültürel anlamda bir etkileşim içerisine girerler. Bu noktada inanç turizmi;

farklılıkların ve çeşitliliklerin ortaya çıkmasına ve bunlara dinsel hoşgörü, saygı, sevgi ve anlayışla bakılmasına katkı sağlayan evrensel bir kurum niteliğine sahiptir.

Çağımızda üç büyük dinin buluşma yeri olan Anadolu, farklı inançların ve medeniyetlerin buluştuğu bir coğrafya üzerinde yer almaktadır. Bu özelliği ile Türkiye'de inanç turizmindeki mevsimsel özellik (dini tören ve anma günleri) tüm yıla yayılma özelliği gösterir.

Ülkemiz birçok farklı tarihi ve kültürel değerlerin bir arada bulunabildiği ender ülkelerden biridir. Tarih boyunca pek çok medeniyet bu topraklarda uyum içinde yaşamış ve günümüze zengin ve renkli bir miras bırakmıştır. Ülkemizin sahip olduğu tarihsel ve arkeolojik zenginlikler şüphesiz ki, diğer dinler açısından da son derece önem arz etmektedir. Türkiye, inanç turizmi açısından bir açık hava müzesi konumundadır.

İslam ve Hıristiyan inancına ait medeniyetlere ev sahipliği yapan ilimiz, inanç turizmi potansiyeli açısından önemli bir merkez konumundadır. Üzerinde barındırdığı; Hüsrevpaşa Camii, Akdamar Kilisesi, Kaya Çelebi Camii, Çarpanak Kilisesi gibi önemli eserler ziyaretçilerini beklemektedir.

AV TURİZMİ

Van bölgesi av hayvanları yönünden zengin olup, her mevsim avlanmak mümkündür. Başlıca av hayvanları arasında; keklik, ördek, toy, dağ keçisi, tavşan, domuz gibi hayvanlar gelmektedir. Balıkçılıkta son derece gelişmiştir.

DAĞCILIK

Artos, Süphan, ve Erek dağlarında kısmen yapılmaktadır.

KIŞ SPORLARI

Gevaş ilçesinde Abalı Kayak Merkezi bulunmaktadır.

SU SPORLARI:

Sualtı Dalışları: Akdamar, Adır, ve Reşadiye açıklarında sualtı dalışları yapmaya müsaittir. Edremit Jandarma Sahil Güvenlik ve Yüzüncü Yıl Üniversitesinde ekipler bulunmaktadır.

Rafting: Bahçesaray ilçesi potansiyel olarak müsaittir ve bu yörede zaman zaman bu spor gerçekleştirilmektedir.

Su Kayağı: Edremit, Gevaş ve merkez Çarpanak açıkları bu spor için müsaittir.

SAĞLIK - KAPLICA TURİZMİ

Van' da kaplıca olarak yalnızca Erciş ilçesindeki Doğancı kaplıcası Özel İdare Müdürlüğünce yaptırılıp hizmete sunulmuş olan kaplıcanın egzama hastalığına şifa dağıttığı bilinmektedir. Birçok doğal kaplıca da bulunmaktadır.

Kamp İmkânları:

Van Gölü çevresinde kamp kurmaya elverişli bir çok alan mevcut olup, bunlar arasında en güzel yerler, Edremit, Kadembastı, Amik, Mollakasım ve İşkirt 'tir. Ayrıca birçok resmi ve Belediye denetiminde olan özel kampingler

MİMARİ DOKU

Van Kalesi (Antik Tuşpa)

Urartuların ilk başkentidir. Van Kalesi M. Ö. 9. yüzyılın ortalarında Urartu Kralı I. Sarduri tarafından yaptırılmıştır. Günümüze oldukça sağlam olarak ulaşan kalenin girişi kuzeybatıdadır. Girişin hemen batısında Sarduri Burcu (Madır Burcu) yer alır. Burada I. Sarduri tarafından Assur diliyle yazılmış Çivi yazılı kitabeler mevcuttur.

Kalenin kuzeybatı ucundan yukarıya çıkıldığında Urartu Kralı I. Argisti'nin mezar anıtı ve giriş kısmındaki duvarlarda çivi yazılı yıllıklar bulunmaktadır. Kalenin güney kesiminde Urartu krallarına ait mezar odaları yer almaktadır.

Güneyde eski Van şehrine ait kalıntılar vardır. Bunlardan Selçuklu Dönemine ait Ulu Camii ile Osmanlı Dönemine ait Kaya Çelebi ve Hüsrev Paşa Camileri dikkat çekici eserlerdir.

Toprakkale (Antik Rusahinili)

Urartuların ikinci başkentidir. Zimzim kayalıkları üzerine kurulmuştur. Urartu Kralı II. Rusa tarafından kurulduğu için Rusahinili adı verilmiştir. Urartu Baştanrısı Haldi'ye ait tapınak, sur kalıntıları, saray ve su sarnıcı bulunmaktadır.

Çavuştepe (Antik Sardurihinili)

Van'ın 24 km. güneydoğusunda bulunan Çavuştepe Kalesi M.Ö. 764-735 yılları arasında hüküm süren Urartu Kralı II. Sarduri tarafından inşa ettirilmiştir. 1961 yılından beri Türk bilim adamlarınca kazı yapılan Çavuştepe'de; Aşağı ve Yukarı Kale, ortada ana giriş kapısı ile birleşmektedir. Doğuda bulunan Yukarı Kale'de büyük bir kaya platformu ve Urartu Baş Tanrısı Haldi'ye ait tapınak bulunmaktadır. Aşağı Kale' de çok sayıda atölye binaları, 4-5 m. yüksekliğinde taş surlar, saray, depo, mahzenler, Urartu Tanrısı İrmuşini'ye ait tapınak yer almaktadır.

Hoşap Kalesi

Çavuştepe'nin 40 km. doğusundadır. 1643 yılında Osmanlılara bağlı Mahmudilerin Beyi Sarı Süleyman tarafından yaptırılmıştır. Kale aynı adı taşıyan Hoşap Suyu'nun sarp kayalıkları üzerinde yükselmektedir.

Kalenin batıya bakan girişi ve özgün kapısı bozulmadan günümüze ulaşabilmiştir. Kapının üstünden yapımı ile ilgili Farsça kitabe ve aslan kabartmaları yer almaktadır. Kale içindeki eski hamam, cami, medrese, çeşme, su sarnıcı, zindan ve odalarda geçmişin izlerini görmek mümkündür.

Gevaş

Van İl merkezinin 37 km. güneyinde, Van-Tatvan karayolu üzerinde yer alır. Urartular Döneminden beri iskâna sahne olan Gevaş'ta M.S. 14. yüzyıla ait Selçuklu mezarlığı özellikle dikkat çekicidir. Urartularca kurulmuş ve sonradan Selçuklular tarafından da kullanılmış olan

kalenin güneyinde yer alan, Halime Hatun Kümbeti ve 400'den fazla mezar içeren mezarlık Selçuklu taş sanatının kendine özgü yapısını süsleme ve hat sanatının en güzel örneklerini gözler önüne sermektedir.

ANTİK KENTLER

Biane (Van) Antik Kenti

Van'ın eskiçığlara kadar inen çok eski bir tarihi bulunmaktadır. Özellikle Tilkitepe'de yapılan kazılarda ele geçen buluntular Kalkolitik Çağ'dan (MÖ.5500-3500) itibaren yörede sürekli bir yerleşim olduğunu göstermiştir. Ancak, bu buluntular Van bölgesi ile Mezopotamya kültürleri arasında yakın bir ilişki olduğunu da ortaya koymuştur. M.Ö.3000'de Hurriler Van'da yaşamıştır. Doğu Anadolu'da yaşayan Hurriler burayı merkez konumuna getirmişlerdir. Hurrilerin Hititler tarafından yıkılmasından sonra Urartular yöreye hâkim olmuş ve Van 300 yıl Urartuların başkenti olmuştur. Bu arada İ.Sardur Van Kalesini kurmuş ve buraya Urartu dilinde Biane adı verilmiş, bu isim zamanla Van'a dönüşmüştür. Urartuların ileri bir kültür düzeyine eriştikleri; Van'da Tuşba, Çavuştepe ve Topraktepe'de günümüze ulaşan sulama, bağcılık ve mimari alandaki eserleri ile anlaşılmaktadır. MÖ. VI. yüzyılın başlarında Medler Urartu Devletini yıkmışlar, bunun ardından da Persler yöreye hâkim olmuştur. Büyük İskender'in Persleri yenmesinden sonra Makedonyalılar, ardından Seleukoslar burada hüküm sürmüştür.

MÖ. III. yüzyılda Van yöresi kısa bir süre Ptolemaiosların eline geçmiş bunu MÖ. 129'da Partlar, MÖ. I.yüzyılda Ermeni krallarından Dikran'ın egemenliği izlemiştir. Van Partlar ile Romalılar arasında zaman zaman el değiştirmiş, MS. III. yüzyılda Romalılar Sasanilerle yöre için savaşmışlardır. Roma'nın ikiye ayrılmasından sonra Bizans yönetiminde kalan Van VII. yüzyılın ortalarında Arapların eline geçmiştir. IX. yüzyılda Saciler, X.yüzyılda Arap ve Ermeni çekişmelerine sahne olmuştur. Bu çekişmelerin ardından 1021'de Bizanslılar yeniden yöreye hakim olmuş ve Bizans'ın Vaspurakan Theması'nın sınırları içerisinde kalmıştır. Van ve yöresinde tarih öncesi devirlere ait kaya ve mağara resimleri de bulunmuştur. Tilkitepe ve Dil Kaya höyüklerinde bu dönemlere ait zengin buluntularla karşılaşmıştır.

Toprakkale (Antik Rusahinili)

Urartular'ın ikinci başkenti olan Toprakkale II. Rusa tarafından Zimzim kayalıklarının üzerine kurulmuştur. Urartular zamanında buranın adı Rusahinili'dir. Rusahinili'nin anlamı Rusa'nın kurduğu kenttir. Rusahinili, milattan önce 735 yılında Asur Kralı III. Tiglat-Pileser'in Tuşpa'ya saldırısından sonra savunulması daha kolay olduğu için kurulmuştur. Bu yeni başkente su sağlamak için Van Ovası'nın doğusundaki Erek Dağı'nın doğusuna bir baraj yapmışlardır. Rusa Barajı adındaki bu baraj Urartu sulama sisteminin en gelişmiş örneğidir. Günümüze bu kentten Urartu Baştanrısı Haldi'ye ait bir tapınak, sur kalıntıları, saray ve su sarnıcı gelebilmiştir.

Alniunu Su Kanalları

Edremit'in güneyinde Alniunu Antik Kenti bulunmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi'nin kayalık alanında kurulan bu bölgeden kanallar geçirilerek sulama yapıldığı gibi Urartuların da önemli bir yerleşim yeridir. MÖ.3000'de Hurriler burada yaşamıştır. Hurrilerin Hititler tarafından yıkılmasından sonra Urartular yöreye hâkim olmuştur. Bu dönemde Kadembasti'da Şamram Kanalının güneyindeki tepede, yerden yüksekliği 10-12 m. olan Kız Damı (Dev Damı) Mağarası içinde sütunlar, ocaklar, güneyden çıkış yolu oyulmuştur. Urartu Sulama (Menua-Şamram) kanalları, Urartulardan sonra Doğu Anadolu Bölgesinde, Urartuların yapmış olduğu kadar sulama kanalı, göller ve baraj yapılmamıştır. Bundan önemlisi 2800 yılından beri çalışan bu su tesislerinin benzerine, dünyanın hiçbir yerinde rastlanılmamaktadır. İlginç inşa tekniğinin tarihsel gelişimi büyük bir önem taşımaktadır.

Sardurihinili (Çavuştepe) Antik Kenti

Van'ın 24 km. güneydoğusunda Gürpınar Ovası'ndaki Bol Dağlarının uzantısındaki bir tepe üzerinde kurulmuştur. Sardurihinili Urartu dilinde Sardur'un kurduğu kent anlamındadır. Çavuştepe Kalesi Van'a 25, Gürpınar'a da 10 km. uzaklıkta, Van-Hakkâri karayolu üzerindedir. Urartu Kralı 2.Sarduri'nin M.Ö.764-735 yılları arasında yaptırmış olduğu bu kalede 1961-1986 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden Prof.Dr. Afif Erzen kazılar yapmıştır. Bu kazılar sonrasında Aşağı ve Yukarı kale, ana giriş kapısı ve diğer yapıtlar ortaya çıkarılmıştır.

Çavuştepe Kalesi'nde depo binaları, Tanrı İrmuşini'ye ait tapınak, tapınağın batısında yana yana uzanan çok sayıda atölye, atölye odalarının birer kapı ile açıldığı koridor, bu koridorla

geçilen batıdaki saray, su sarnıçları, tuvalet (bu alaturka tuvalet şu anda dünyanın en eski tuvalet örneğidir) fosseptik çukuru, kanalizasyon sistemine ait kalıntılar bulunmaktadır.

Gevaş (Vostan) Antik Kenti

Tilkitepe’de yapılan kazılarda kalkolitik Çağa (M.Ö.5500-3500) ait buluntular ele geçirilmiştir. Ayrıca Gevaş’ın kuzeyinde Van Gölü kıyısındaki Hişet kalesinin kalıntıları Urartular dönemine tarihlendirilmiştir. Bu bakımdan yörede ilk yerleşimin Urartular zamanında olduğu anlaşılmaktadır. Urartular bu yerleşime Vostan adını vermişlerdir. Sonraki yıllarda Selçukluların Vestan dediği bu sözcük zamanla Gevaş’a dönüşmüştür.

Karagündüz Höyüğü

Van il merkezinin 34 km kuzeydoğusunda, Erçek Bucağı'nın 6 km kuzeyinde, Eski Karagündüz (Şarokonis) Köyü'nün olduğu yerdedir. Van- Özalp karayolu höyüğün 4,8 km güneydoğusundan geçmektedir. Yeni köy, su yükselmesinden dolayı höyüğün 2 km kuzeydoğusunda kurulmaktadır. Karagündüz Höyüğü'nde yapılan kazılarda ise Ortaçağ'dan Erken Transkafkasya dönemine kadar uzanan 7 yapı katının varlığı görülmüştür. En üst iki tabaka Ortaçağ'a aittir ve 1. yapı katı sırasında tepenin üzeri mezarlık olarak kullanılmıştır. 2. yapı katının altında uzunca bir boşluğu izleyerek sırasıyla Geç Demir çağı gelir. 4.yapı katı ise birkaç evrelidir. Bunların en ilginç Urartu Krallığı dönemine ait olan 4. yapı katıdır. Urartu tabakasının altında Erken Demir Çağı yani 5. yapı katı (bu tabaka nekropolle çağdaştır), arkasından 6. yapı katı (Orta-Son Tunç Çağı), 7. yapı katı ise erken Transkafkasya dönemine aittir ve höyüğün en kalın tabakasıdır.

KALELER VE HARABELER

Van Kalesi

Van Kalesi, Van il merkezi sınırları içerisinde olup, şehir Merkezine 5 km. mesafede bulunmaktadır. Urartu Kalelerinin en görkemlilerindedir. M.Ö. 9. yüzyılda Lutupri'nin oğlu 1.Sarduri tarafından yaptırılmıştır. Büyük bölümü ayakta kalan kalenin kuzeybatı ucunda bulunan ve Sardur burcu denilen taş bloklarla örülen yapının üzerinde 1.Sarduri'ye ait olan, Asur çivi yazısı ile yazılmış, bilinen en eski Urartu yazıtı vardır. Kalenin kuzey yamacında 2. Sarduri'nin Açık Hava Tapınağı (Analı-Kız) , kale içinde Menau ve Sarduri'ye ait mezar odaları, mağaralar, su sarnıçları ve çeşitli odalar vardır. Kalenin güneyinde ise eski şehrin kalıntıları

bulunur. Ulu Cami, Hüsrev Paşa Cami, Kay Çelebi Cami, Hamamlar, Kümbetler ve çoğu tahrip olmuş eski evler, gezenleri tarihin yaprakları arasında seyahate çıkarır.

Hoşap Kalesi

Van il merkezine 60km. uzaklıkta, Gürpınar ilçesinde, Van-Hakkari karayolu üzerindeki Hoşap (Güzelsu)'da yer almaktadır. Dik bir kaya kütlesi üzerine kurulan kale, iç kale ile bunun kuzeyindeki dış kaleden oluşur. Gözetleme kulesi, surları, burçları, beden duvarları, mescit, fırın, zindan seyir köşkü, harem, selamlık ve orijinal demir kapı kanatları kalenin önemli yapılarıdır. Ayrıca kalenin güney tarafında Van Bölgesinin en eski Osmanlı Köprüsü bulunur.

Ağartı Kalesi

Van Gölü' nün doğu kıyısında kurulan kale iyi korunarak günümüze kadar gelen sur duvarları andezit taş bloklarla örülmüştür.

Kef Kalesi

Urartu'ların önemli merkezlerinden biridir. Kalede çok odalı bir saray, hayvan ve bitki rölyefleri vardır.

Çavuştepe Kalesi

Van il merkezine 25 km. uzaklıkta, Gürpınar ilçesine bağlı Çavuştepe köyünde yer almaktadır. Bol Dağı silsilesinin batı ucuna kurulmuş olan kale; aşağı ve yukarı kalelerden oluşmaktadır. Kale, II. Sarduri tarafından M.Ö. 764-734 tarihleri arasında yaptırılmıştır. Kalelerde Haldi

Tapınağı, açık hava tapınağı, surlar, depo, ahır, saray binaları, su sarnıçları, çivi yazısı bulunmaktadır.

Ayanıs Kalesi

Van'a 35 km. mesafedeki Ayanıs köyündedir. Argiști'nin oğlu Rusa tarafından M.Ö. 645-643 tarihleri arasında yaptırılmıştır. Urartu tarihinin son safhalarının aydınlatılması açısından çok önemlidir. Van Gölü sahiline yakın bir alanda kuruludur.

Aşağı -Yukarı Anzaf Kaleleri

Van'ın 10 km. kuzeydoğusunda Van-Özalp karayolu yakınında yer almaktadır. Aşağı ve Yukarı Kalelerden oluşmaktadır. Her iki kalede surlar, kuleler, atölye, depo, saray yapısı, kitabe bulunmaktadır.

Tilkitepe Harabeleri

Tilkitepe Harabeleri haritası Van ili içinde yer almaktadır, coğrafi konum olarak ise; enlem: 38.417 ve boylam: 43.317 koordinatlarındadır.

Kale Harabesi Pizan

Kale Harabesi Pizan haritası Van ili içinde yer almaktadır, coğrafi konum olarak ise; enlem: 37.951 ve boylam: 43.948 koordinatlarındadır.

DİNİ MİMARİ

Van Ulu Cami

Eski Van şehrinde Tebriz Kapı ile İskele Kapı arasında yer almaktadır. Bugün oldukça harap olan yapıyı, 1913'deki W. Bachman'ın fotoğraf ve çizimleri ile 1970-1971 sezonlarında Prof. Dr. Oktay Aslanapa'nın yapmış olduğu kazılarda elde edilen buluntularla tanımak mümkün olmuştur. O. Aslanapa'nın Cami'yi 14. yüzyıl başlarına tarihlendirmesine karşın, tarihi sürece ve yapı hususiyetlerine baktığımızda Selçuklu devrinde yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Günümüze ulaşmasa bile, aslında, süsleme ve mimari özellikleri bakımından oldukça hususiyetli iç mekâna sahip olduğu, eski resimlerden anlaşılmaktadır. Süslemeler, iç mekan duvarlarında, mihrap ve dış cephedeki taç kapıda yoğunlaşmıştır. Tuğla ve alçıdan yapılmış süslemeler geometrik, bitkisel ve yazı örneklerinden oluşmaktadır.

Süleyman Han Camii

Van Kalesi'nin üst kesiminde, yukarı stadelin batısında yer almaktadır. E.Çelebi'ye dayanarak K. Sultan Süleyman tarafından 1534 yılında tamir ettirildiği kabul edilmektedir. Minaresi Osmanlı'nın yöreye hâkimiyetini gösteren sembol bir yapıdır. Cami, kare planlı olup, üzeri düz toprak dam örtülüdür. 1987-88 sezonunda Prof. Dr. Taner Tarhan tarafından kazılarak harimi ortaya çıkarılmıştır. Van Kalesi'nin silüetini etkileyen önemli kalıntılardan birisidir.

Gevaş İzzeddin Şir Camii

Cami, Gevaş'ın Hişet Mahallesi'nde bulunmaktadır. Üzerinde inşasına ilişkin herhangi bir kitabe bulunmamasına rağmen Van ve Hakkari Hakimi İzzettin Şir tarafından yaptırıldığı kabul edilmektedir. Genel olarak XIV-XV yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Yapı kare planlı bir cami ile bunun kuzey duvarına bitişik medreseden oluşmaktadır. Cami mihrap önü Kubbeli ve iki sahnilidir. Kubbe duvarının ortasında beş kenarlı mihrap nişi yer almaktadır. Yapıda düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır. Batı cephenin ortasındaki minare, günümüzde eklenmiştir.

Kızıl Minareli Camii

Eski Van'ın doğusunda Tebrizkapı mahallesinde bulunmaktadır. Sinaniye Cami veya Tebriz Kapısı Camii olarak da adlandırılmaktadır. Bugünkü caminin minaresi Selçuklu döneminden,

camii kısmı ise, Osmanlı devrinden kalmadır. Üzerinde kitabe bulunmadığından hangi tarihte yapıldığı belli değildir. Selçuklu devrinden kalma minare kare kaide üzerinde silindirik gövdeli olarak yükselmektedir. Kaide kısmı kesme taş, gövde kısmı tuğladan yapılmıştır.

Hüsrev Paşa Camii

Eski Van'ın Ortakapı Mahallesi'nde bulunmaktadır. Camii medrese, türbe ve imaretten oluşan bir külliye içerisinde yer almaktadır. Camii giriş kapısı üzerindeki kitabesine göre, Van Beylerbeyi Köse Hüsrevpaşa tarafından 1567 tarihinde yaptırılmıştır. Mimar Sinan'ın eserleri arasında sayılmaktadır. Camii ve çevresinde Prof. Dr. A. Uluçam kazı ve restorasyon çalışmalarını yürütmüştür. Harim, kalın duvarlar üzerine kubbeye örtülmüştür. Yapının duvarlarında kesme taş, tromp ve kubbede tuğla malzeme kullanılmıştır.

Kaya Çelebi Camii

Eski Van'ın Ortakapı Mahallesi'nde surlara yakın bir yerde bulunmaktadır. Vakfiyesine göre Kaya Çelebi Zade Koçi Bey tarafından 1660 tarihinde yapımına başlanmış, ancak Koçi Bey'in idam edilmesi üzerine 1663 yılında, Cem Dedemoğlu Mehmet Bey tamamlattır. 1993 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu onarımlardan sonra, ibadete açılmıştır. Camii, kare planlı ve tek kubbeli harim ile kuzeyindeki beş gözlü son cemaat yerinden

oluşmaktadır. Kuzey batı köşede minaresi bulunmaktadır. İki renkli kesme taşlarla inşa edilmiş olan caminin cepheleri, değişik formlarda pencerelerle hareketlendirilmiştir.

Hamurkesen Camii

Gürpınar İlçesi'ne bağlı, Hamurkesen Köyü'nün içerisinde, kalenin doğu tarafında yer almaktadır. Giriş kapısı üzerindeki kitabesine göre, Seyyid Muhammed tarafından 1122 (1710) tarihinde yaptırılmıştır. Kare planlı, tek kubbeli bir harimden oluşmaktadır. Yıkılan kubbesi son yıllarda Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yeniden yaptırılmıştır. Düzgün kesme taş malzeme kullanılan yapıda sadece kuzey cephe taç kapıyla hareketlendirilmiştir.

Horhor Camii

Eski Van'ın Horhor bahçelerine yakın bir yerinde yer almaktadır. Kitabesi ve vakfiyesi bulunmadığından hangi tarihte ve kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Mimari özelliklerine bakarak XVIII. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Cami enine dikdörtgen planlı olup, güney ve doğu duvarları günümüze ulaşmıştır. Kible duvarının ortasına yerleştirilmiş caminin taş mihrabı önemlidir. Dışa taşıntılı mihrap, dikdörtgen görünüşlü, istiridyeye yivli kavsara ile sonlanan beş kenarlı niş şeklindedir. Mukarnaslı bir tepeliği bulunmaktadır. Üzerinde kök boylarla yapılmış kalem işi süslemeler mevcuttur.

Abbas Ağa Camii

Eski Van'ın kuzeybatı tarafında, Horhor Camii ile Ulu Cami arasında yer almaktadır. Kitabesi bulunmadığından kim tarafından ve hangi tarihte yaptırıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak mimari durumuna bakarak XVIII-XIX. Yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Enine dikdörtgen planlı caminin duvarları sağlam olup, üst örtüsü yıkılmıştır. Duvarlar altta taş, üstte kerpiçle yapılmıştır. Harime kuzey cephenin ortasına açılmış bir kapıdan girilmektedir. Giriş ekseninde, kible duvarının ortasına yerleştirilmiş yarım daire planlı bir niş şeklinde mihrap bulunmaktadır.

TARİHİ KİLİSELER

Akdamar Kilisesi

Gevaş İlçesi'nin sınırları dâhilindeki Akdamar Adası'nda yer almaktadır. Adanın güneydoğusuna kurulmuş olan kilise Kutsal Haç adına Vaspurakan Kralı I. Gagik tarafından 915-921 yılları arasında Keşiş Manuel'e yaptırılmıştır. Kilisenin kuzeydoğusundaki şapel 1296-1336 tarihlerinde; batısındaki jamaton 1763 tarihinde; güneyindeki çan kulesi 18.yüzyıl

sonlarında ilave edilmiştir. Kuzeyindeki şapelin ise, tarihi bilinmemektedir. İlk yapıldığında Saray kilisesi olan yapı, sonradan Manastır Kilisesine dönüştürülmüştür. 2007 yılında geçirmiş olduğu restorasyon sonucunda Anıt müze olarak hizmete girmiştir. Kilise, mimarisi yanında dış cephelerindeki figürlü taş plastiği ile dikkat çekmektedir. Plan bakımından merkezi kubbeli, dört yapraklı yonca biçimli haç plana sahiptir. Orta mekân yüksek kasnaklı, içten kubbe, dıştan piramidal külahla örtülüdür. Kubbenin yüksek tutulması kilisedeki dikey etkiyi açıkça ortaya koy maktadır. Kiliseye batı ve güneyden birer kapı vasıtasıyla girilmektedir. Kilisenin çevresi daha sonraki dönemlerde ilave edilen yapılarla kuşatılmıştır. Kilisenin figürlü repertuarı oldukça zengindir. Bunun yanında İncil ve Tevrat'tan alınmış çeşitli sahneler bulunmaktadır. Yunus Peygamber'in denize atılması, Hz. Meryem ve kucağında İsa, Âdem ile Havva'nın Cennet'ten kovulması, Hz. Davut ile Kral Goliat'ın mücadelesi, Samson Filistinli ikilisi, ateşte üç ibrani genci, Aslan ininde Daniel sahneleri bunların başlıcalarıdır. Batı cephede Kral Gagik'i kilise maketini sunarken gösteren bir sahne yer almaktadır. Dört yöndeki alınlıklarda İncil yazarları boydan tasvir edilmiştir. Batı ve kuzey cepheye açılmış iki kapı vasıtasıyla giriş sağlanmaktadır. Bunlardan batıdaki portal şeklinde bir düzenleme göstermektedir. Kesme taş malzeme kilisenin tamamında kullanılmıştır. Düzgün kesme taş malzemeyle inşa edilen yapıda, dış cepheleri süsleyen mimari plastik, kiliseye etkin bir görünüm kazandırmaktadır. Abbasi yoluyla Orta Asya Türk sanatı etkilerini de üzerinde barındırması önemini arttırmaktadır.

Çarpanak Kilisesi

Kilisenin bulunduğu ada, Van merkeze bağlı Dibek düzü Köyü mevkiindedir. Adanın kuzey tarafında kurulmuş olan Ctouts manastır kompleksi St. Jean'a atfedilen bir kilise ile batısındaki jamaton ve kuzeydoğusundaki şapelden meydana gelmektedir. Manastır topluluğunun tarihi IX. Yüzyıla kadar inmektedir.

Adır Kilisesi

Ada, Van merkeze bağlı Yaylıkaya Köyü Döşeme Mezrası sınırları içerisinde yer almaktadır. Adanın güney tarafında kurulmuş olan Lim Manastırı; St. Georges kilisesi St. Sion şapeli, jamaton ve diğer binalardan meydana gelmiştir. Günümüzde St. Georges Kilise'nin büyük bir kısmı yıkılmış olup, jamaton ve şapel mevcuttur. Manastır 1305 yılında yapılmıştır. Daha sonra 1621 yılında Aziz Georges Kilisesi, 1766 yılında ise, jamaton ve şapel eklenmiştir. Bugün yıkılmış olan kilisenin eski çizimlerden haç planlı olduğu görülmektedir. Batı tarafında sağlam kalan jamaton kare planlı ve dokuz bölümlüdür.

Yedi Kilise

Erek Dağı'nın eteklerinde kurulmuş olan bu manastır, bugün Van Merkeze bağlı, Yukarı Bakraçlı Köyü'nde yer almaktadır. Tamamı Warak Wank Manastırı olarak adlandırılan yapı, aslında anıldığı gibi yedi adet kilise olmayıp iki grup halinde beş kilise, kiliseye eklenen bir Jamaton, bir kütüphane ve bir çan kulesinden oluşmaktadır. Manastırı teşkil eden kiliselerin en eskisi St. Sophia kilisesidir. 8. yüzyılda inşa edilmiş olup, sadece apsisi mevcuttur. İkincisi bunun kuzey duvarına bitişik inşa edilmiş ve günümüzde yıkık olan St. John Kilisesi'dir. Bu ikisi yapıların birinci grubunu teşkil etmektedir.

Albayrak ST. Bartholomeus Kilisesi

Başkale İlçesi'ne bağlı Albayrak Köyü'nde bulunmaktadır. Büyük Zap Vadisi'ne bakan bir tepe üzerine kurulmuş olan kilise ve jamaton aynı tarihte yapılmıştır. Mimari ve süsleme özelliklerine bakarak 13. - 14. yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Yapı daha sonra 1647-1655, 1760 ve 1877'de kapsamlı onarımlar geçirmiştir. Günümüze ulaşan şekil 17-19. yüzyıllardan kalmadır. Yapının tamamında düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır. Kiliseyle jamaton kısmının bütün olarak ele alınması yanında, batı cephedeki portalde yer alan figürlü plastik, yapının önemli yanlarını oluşturmaktadır.

Yanal (Soradir) Kilisesi

Başkale'nin Yanal Köyü'nde bulunmaktadır. St. Ejmiacin adına yapılan kilise, 7.-9. yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Merkezi kubbeli, dörtlü yonca yaprağı planlıdır. Doğu ve batı kolları daha uzun tutulmuş kilisenin, orta mekânı karşılıklı ikişer kemerin kesişmesiyle oluşturulmuş kaburgalı bir kubbeyle örtülmüştür. Kubbe dışı, köşeleri pahlanmış kare biçiminde yüksekçe bir kasnakla yansıtılmıştır. Kilisenin kolları, içten yarım daire planlı, doğudaki apsis yuvarlağı ile batıdaki kol daha uzun tutulmuştur. Batıdaki kolun ortasına sivri kemerli bir kapı açılmıştır. Kuzey ve güneydeki kollar dışı beş kenarlı olarak yansıtılmıştır. Doğudaki kol, yanlarındaki hücreleriyle daha geniş bir cephe oluşturmaktadır. Hafif kırmızımtırak düzgün kesme taşlar yapıda kullanılmıştır.

Diğer Kiliseler

Van ve ilçelerinde bunlardan başka günümüze ulaşan birçok kilise ve manastır yapısı mevcuttur. Eski Van'da Çifte Kilise; Erciş'te Salmanağa Kilisesi; Muradiye'de St. Etienne Kilisesi; Gevaş'ta Kırmızı Kilise, St. Tomas Manastırı ve Deveboynu Manastırı; Bahçesaray da Aparank Manastırı, Dire Gele (St. Georges Kilisesi), St. Jacques Kilisesi ve Andzghousts Kilisesi; Çatak'ta Elmalı Kilisesi ile Ziv, Hişet, Hiris ve Aşağı Hiris Kiliseleri; Gürpınar'da St. Merinos Kilisesi bunların başlıcalarıdır.

EL SANATLARI

Seramik Sanatı

Ana malzemesi toprak olan seramik üretimi Anadolu topraklarında 8000 yıl önce başlamış ve tarihi süreç içerisinde gelişerek bir kültür hazinesi oluşturmuştur. Seramik sanatının Van'daki başlangıcını burada yaşamış olan Hurilere dayandırmak mümkündür. Hurrilerden sonra bölgede hüküm süren Mitaniler de seramik üretmiş, meydana getirmiş oldukları bu eserleri kırmızı, kahverengi ve siyah boyalar kullanarak süslemişlerdir. Mitaniler de süsleme ögesi olarak geometrik şekiller ve koşan, duran, dövüşen hayvan figürleri kullanmışlardır.

Bölgede yaşamış olan bir diğer devletin Urartular olduğunu belirtmiştik. Çanak-çömlek üretimi Urartuların karakteristik sanat dallarından biri idi. Urartuların üretmiş oldukları çanak-çömlekler teknik, renk ve biçim açısından önemli farklarla diğer devletlerin üretmiş oldukları çanak çömleklerden ayrılmaktadır. Urartular saraylar ve dini törenlerin yanı sıra günlük hayatta da depolamak ya da yemek pişirmek için farklı seramik kaplar kullanmışlardır.

Günlük hayatta kullanılan kaplar sıvı gıda, şarap saklamak ya da yemek pişirmek için kullanılmıştır.

Oyalar

Van'da oya, kadınları ve kızların özel uğraşları arasında yer alır. Küçük yaşta kız çocukları bir tığ ve bir yumak ipliği alıp oyanın temeli olan zinciri çekmektedir. Oyalar yapanın ve kullananın marifetini ortaya koyar, diğer el işlerinde olduğu gibi oyanın fazlalılığı ve düzeni, titizlikle yapılmış olması, renk uyumu, kullanıldığı yere uygunluğu şahsın becerisinin aynasıdır. Oya gelinin kaynanasına götüreceği en güzel hediyedir. Oyaların yapımında oyanın özelliğine göre; yuvarlak boncuk, kesme boncuk, inci boncuk, boru boncuk gibi değişik boncuklar kullanılır. Van'da oyalar kullanıldıkları yere göre; leçek yazma oyaları, kese oyaları, köynek oyaları, bebek bakımında kullanılan oyalar, namaz tülbenti, mevlüt örtüsü oyaları ve dekoratif oyalar vardır.

Çoraplar

El sanatlarımız içerisinde halk arasında en fazla üretilen, çoğunlukla ihtiyacı karşılama amacıyla yapılan işlerin başında çorap örücülüğü gelir. Malzemesi tamamen yün olan çoraplarımız beş şişe örülür. Renkli motiflerle süslenen bu çoraplar aynı zamanda bir duygunun da ifadesidir. Van ve yöresinde örülen çoraplar natürel renklerle ve renkli motiflerle süslü olmak üzere iki türdür. Kadınların ve genç kızların giydikleri çoraplar

tamamı renkli motiflerle süslü çoraplardır. Erkek çoraplarının ise sadece burun ve taban kısımları renkli desenlerdir. Erkek çorapları genellikle uzun konçlu, boğazları lastikli ya da lastiksiz düz örülür. Konçların kenarlarına biritler yapılır, içinden bağcık geçirilmek sureti ile bağlanır. Kadınların ve kızlarının giydikleri çoraplar kısa boğazlı ve lastiklidir.

Kilim

Yöre insanın hayvancılıkla uğraşması dokuma malzemesinin yaygın olarak kullanılmasında etkili olmuştur. İnsanlar ihtiyaçlarını karşılama amacı ile dokudukları kilimleri evlerinde yaygı, minder, yastık, hurç, erzak torbası, çuval, çocuk beşiği, barzol olarak kullanmıştır. Van yöresinde dokunan kilimlerde estetik güzelliğin yanında ilettiği mesaj çok daha önemlidir. İnsanımız ilmek ilmek, motif motif duygularını, sevgisini, açıkça söyleyemediği aşkını, üzüntüsünü, beklentilerini kilimine işlemiştir. En fazla görülen kilimler ise: Gülsarya, Nehrek, Şahneri ve Lüleperdir.

Gümüş – Savat

Savat; esas maddesi gümüş sülfür olan siyah bir minenin, gümüş bir levhanın önceden hazırlanmış bölümlerine kakılmasıyla gerçekleştirilen süsleme tekniğidir. Gümüşçülük son yıllarda açılan gümüş atölyeleriyle Van'da gelişmiştir. Van'da üretilen gümüş takılar çeşitli illere ve ülkelere de gönderilmektedir. Van'da gümüş işlemeciliği el sanatlarının önemli bir parçasını oluşturur. Bu nedenle takılar genellikle gümüştür. Kadınların kadife entarilerinin üstünden taktıkları boyunlarındaki altın Heb'ler evladiyeliktir. Yuvarlak altıntopların

oluşturduğu bu takı oğul evlendirildiğinde geline takılır, o da kendi gelinine, böylece devam eder.

Ceviz Oymacılığı

Bahçesaray ve Çatak ilçelerimizde yapılan ceviz oymacılığı, çeşitli türdeki kaplar, süs eşyaları, satranç takımı, biblolar vb. ürünler şeklinde son derece iyi bir işçilikle sunulmaktadır.

GASTRONOMİ

Yeme içme kültürü açısından ülkemizin her yöresinin kendine özgü nitelikleri vardır. İlimizin kendine has yemekleri ve de en önemlisi markalaşmış Van Kahvaltısı misafirlerin damaklarında güzel bir tat bırakmaktadır. Meşhur otlu peynir, cacık, murtuğa, kaymak, bal, kurut gibi farklı lezzetleri sunan kahvaltı salonları ile yöresel yemeklerin sunulduğu mekânları şehir merkezinde bulmak mümkündür. Turizm İşletme Belgeli 3 adet restoran yanında birçok Belediye Belgeli restoranda mevcuttur. Belediye Belgeli bu restoranlar gelen turistlere hizmet edebilecek düzeydedirler. Van yöresine özgü; Kurut Köftesi, Sengeser, , Ayran Aşı, Kürt Köftesi, Ekşili, Boranı, Cılbır, Helise, Keledoş, Çırış Pilavı, Çırış Mıhlısı gibi birçok yemek bulunmaktadır.

KÜLTÜREL DEĞERLER

Kedi Evi

Van'ın en önemli sembollerinden biridir. Van Kedisi'nin en belirgin özelliği iki farklı göz rengine sahip olmasıdır. Bir gözü mavi, bir gözü sarı, bazen de bir gözü mavi, bir gözü yeşil olabilmektedir. Suyu seven tek kedi türü olan Van Kedisi, çok sadık bir evcil hayvandır. Sevimli, cana yakın, zeki, çevik, sadık, güzel ve ilgi çekici görüntüsüyle Van Kedi'sinin neslinin tükenmemesi ve melezişmesinin önlenmesi için tüm çabaların gösterilmesi gerekmektedir. Van Kedisi Yüzüncü Yıl Üniversitesi bünyesindeki Kedi Evi'nde genetik koruma altına alınmıştır.

Su Sporları

Yüksek irtifa dalışına ek olarak Van Gölü'nde kano, offshore, yelken, yüzme ve benzeri bütün su sporları yapılmaktadır. Edremit'te bulunan Van Gölü Su Sporları Merkezinde, periyodik olarak yarışlar düzenlenmektedir.

Kayak Merkezleri

Mükemmel kayak pisti ve kar kalitesi ile Türkiye'nin önde gelen Kayak merkezleri arasına girmeye aday Gevaş Abalıköy Kayak Merkezi merkeze 35 km uzaklıktadır. Kış sporlarını

sevenler için tam bir cazibe merkezidir. Bölgenin en önemli kayak merkezinden biri olan Abalı Kayak Merkezi'ne gelen vatandaşlar bir yandan kayak yaparken, bir yandan da Artos Dağı'nda Yamaç Paraşütü izleme keyfini yaşayabiliyorlar.

Van Gölü

Dünyanın en büyük sodalı gölüdür. Bir iç denizdir. Adalar: Akdamar, Çarpanak, Adır ve Kuş Adası yüksek irtifa dalışı için en elverişli sularındır. Gevaş İskelesinden kalkan motorlarla mavi tur yapılabilir. Turkuazın bütün tonlarını barındıran göl bakir koyları ile ilgi çekmektedir. Sodali sular; cilt hastalıkları için sağaltıcı özelliğe sahiptir. Fotoğraf tutkunları için eşsiz manzaralar sunar.

Van Müzesi

1972 yılından itibaren hizmet vermeye başlayan Van Müze'sinde, el sanatları ürünleri, el yazmaları ve eski savaş aletlerinin yanı sıra, Urartu tarihi açısından da çok zengin bir eser koleksiyonu yer almaktadır. Ancak depremden sonra hasar gören eski Müze yeri 13 bin metrekaresi kapalı 54 bin metrekare alan üzerine inşa edilen yeni müze ile başta Urartular olmak üzere, Selçuklular ve Osmanlılar gibi birçok döneme ait 2 bin 524 eserin sergilenecektir. Bölgede çok sayıda bulunan Urartu çivi yazılı zafer stelleri ile Akkoyunlu ve Karakoyunlulara ait koç ve koyun şeklindeki mezar taşları buldukları yerlerden toplanarak müzeye nakledilmiştir.

Van Yöresi Halk Oyunları

Van Halk Oyunları bakımından en zengin yörelerden biridir. Bu geniş alan üzerinde çok değişik oyunlar oynanmaktadır. Bu da kültürel zenginliğimizden kaynaklanmaktadır. Bugün oynanan oyun sayısı 30 civarında, ismi bilinen oyun sayımızın 120 civarında olduğu bilinmektedir. Halen oynanmakta olan oyunlarımız ise Bablekan, Basso, Dingo, Gülizar, Gerzani, Hedli, Lorke, Meş, Nare, Şevko, Hır-Hır, Havesor, Havcan, Kersi, Larilla ve Teymurağa bunlardan bazılarıdır.

Travertenler

Van'ın Başkale ilçesi merkezine 45 km mesafede Dereiçi (Sawkan Köyü) yakınlarındadır. Oluşumu devam eden Travertenler Akçalı travertenleri olarak Van'ın mucizevî doğal mirasları arasında yerini tutmuştur.

Kaplıca (Şifalı Sular) veya Termal Turizm

Kaplıca – şifalı sular veya termal turizm şeklinde anılan bu turizm türünde, termal tesis bünyesinde doktor ve sağlık personeli gözetiminde, tıbbi araç ve gereçler eşliğinde jeotermal suyun içerisinde bulunan belli oranlardaki minerallerin tedavi edici özelliğinden faydalanarak gerçekleştirilen kürlerin, sağlıklı yaşam ve dinlenmeye yönelik bütün hizmetlerini kapsamaktadır. Van da bulunan kaplıcaların bazıları ise:

Hasan Abdal Kaplıcası: Erciş ilçesinin 28 km kuzeydoğusunda ilçeye bağlı Deli çay bucağında yer alan bu kaplıca 68°C sıcaklığa sahip olup, debisi 7 lt/sn dir. Başta romatizma olmak üzere birçok hastalığa iyi geldiği ifade edilen bu kaplıca yöre halkı tarafından oldukça yoğun şekilde kullanılmaktadır.

Dergezin Kaplıcası: Muradiye ilçe merkezinin doğusunda Dergezin Köyü yakınlarında bulunan bu kaplıca 36°C sıcaklığı, 5 lt/sn lik debisi ve litresinde 1.8gıramlık mineral miktarı ile 3. derecede önemli kaplıcalar arasına girmektedir. Ulaşım ve konaklama imkânlarının olmayışı nedeniyle turizm amaçlı kullanılmamaktadır. Ancak yerel halk tarafından kullanılmaktadır.

Doğancı Kaplıcası: Erciş ilçesinde bulunan bu kaplıca, özel idare tarafından yaptırılmış olup su an hizmet vermektedir.

Defris Kaplıcası: Çaldıranda ilçesinde bulunan bu kaplıcanın su sıcaklığı 36°C olup debisi 0,05 lt/sn dir.

Zereni Kaplıcası: Çaldıran ilçesinde bulunan kaplıcanın su sıcaklığı 55°C debisi 1lt/sn'dir.

Yukarıdaki kaplıcalara ilaveten kimyasal özelliği tespit edilememiş termal ve mineral amaçlı kullanılmayan sıcak su kaynakları, oluşacak taleple doğru orantılı bir şekilde, diğer turizm değerleri ile paralel yapılacak bir plan çerçevesinde kullanılabilir.

Hamamlar

Van Çifte Hamam, Eski Van'da birçok hamamdan bahsedilmesine karşın, günümüze sadece Çifte Hamam kalıntıları gelmiştir. Osmanlı devrinde yapılmış olmakla beraber, üzerinde yazıtı olmadığı için kesin tarihi belli değildir. Tebrizkapı Mahallesi'nde kurulmuş olan hamam, kadın ve erkeklere mahsus iki bölümden oluşmaktadır. Güneydeki daha büyük tutulmuş bölümü erkeklere kuzeydeki kısmı kadınlara mahsustur. Yapının örtüleri yıkılmış, duvarları da büyük ölçüde tahrip görmüştür. Kubbe ile örtülü soğukluk kısımları, ılıklik, sıcaklık ve en doğuda da

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

külhan bölümleri mevcuttur. Her ikisinin sıcaklık bölümleri 4 eyvanlı merkezi kubbeli bir plana sahiptir. Yapıda kesme taş, moloz taş ve tuğla kullanılmıştır.

VAN İLİ TURİZM VERİLERİ

VAN FERİT MELEN HAVALİMANI GELEN GİDEN YOLCU İSTATİSTİKLERİ 2017-2018

	2017			2018			2017-2018 TOPLAMDA DEĞİŞİM (%)
	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM	
GELEN-GİDEN YOLCU TRAFİĞİ	1.657.864	3.671	1.661.535	1.564.849	3.134	1.567.983	-6
TÜM UÇAK TRAFİĞİ	13.776	117	13.893	14.317	81	14.398	4

KAYNAK: www.van.dhmi.gov.tr

Van ilinde 2018 yılında gelen giden yolcu trafiği geçen yıla göre %6 düşüş göstermiştir. Tüm uçak trafiği ise %4 artış göstermiştir.

VAN FERİT MELEN HAVALİMANI GELEN GİDEN YOLCU İSTATİSTİKLERİ 2019

	2018 AĞUSTOS SONU			2019 AĞUSTOS SONU			2018-2019 TOPLAMDA DEĞİŞİM (%)
	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM	İÇ HAT	DIŞ HAT	TOPLAM	
GELEN-GİDEN YOLCU TRAFİĞİ	1.073.018	3.150	1.076.168	972.154	2.981	975.135	-9
TÜM UÇAK TRAFİĞİ	9.655	57	9.712	9.893	75	9.968	3

KAYNAK: www.van.dhmi.gov.tr

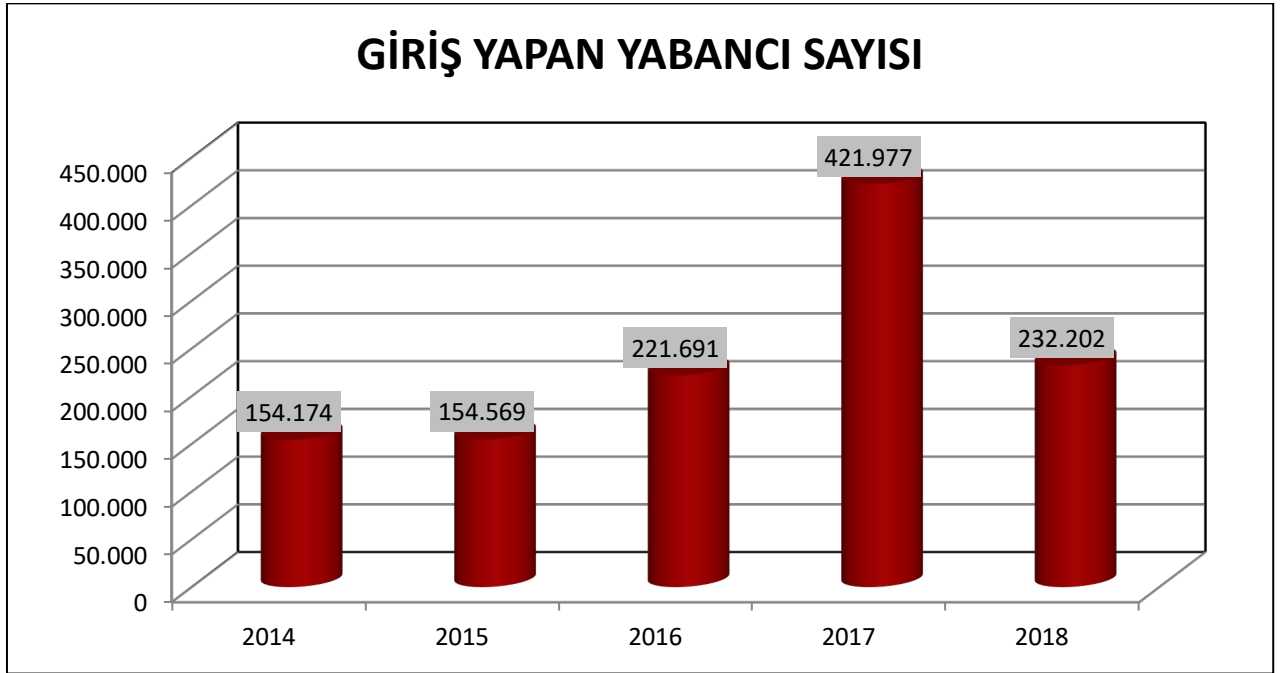
Ağustos ayı sonunda toplam 9.968 uçuş seferi gerçekleşmiştir. Ağustos ayı sonu itibari ile 975.135 yolcu seyahat etmiştir. Aynı ayın geçen yılına göre gelen giden yolcu trafiğinde %9 düşüş olmuştur. Tüm uçak trafiğinde ise %3 artış meydana gelmiştir.

TÜRKİYE'YE GELEN YABANCILARIN SINIR KAPILARININ BAĞLI OLDUĞU İLLERE VE TAŞIT ARAÇLARINA GÖRE DAĞILIMI 2014-2018

Aylar	Hava	Kara	Tren	Toplam
2014	98	134.978	19.098	154.174
2015	64	143.937	10.568	154.569
2016	721	220.881	89	221.691
2017	68	421.786	123	421.977
2018	34	229.893	2.275	232.202

KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı

2017 yılında Van iline sınırdan toplam 421.977 Kişi giriş yapmıştır. 2018 yılında bir önceki yıla göre giren yabancı sayısı %44,97 azalmıştır.

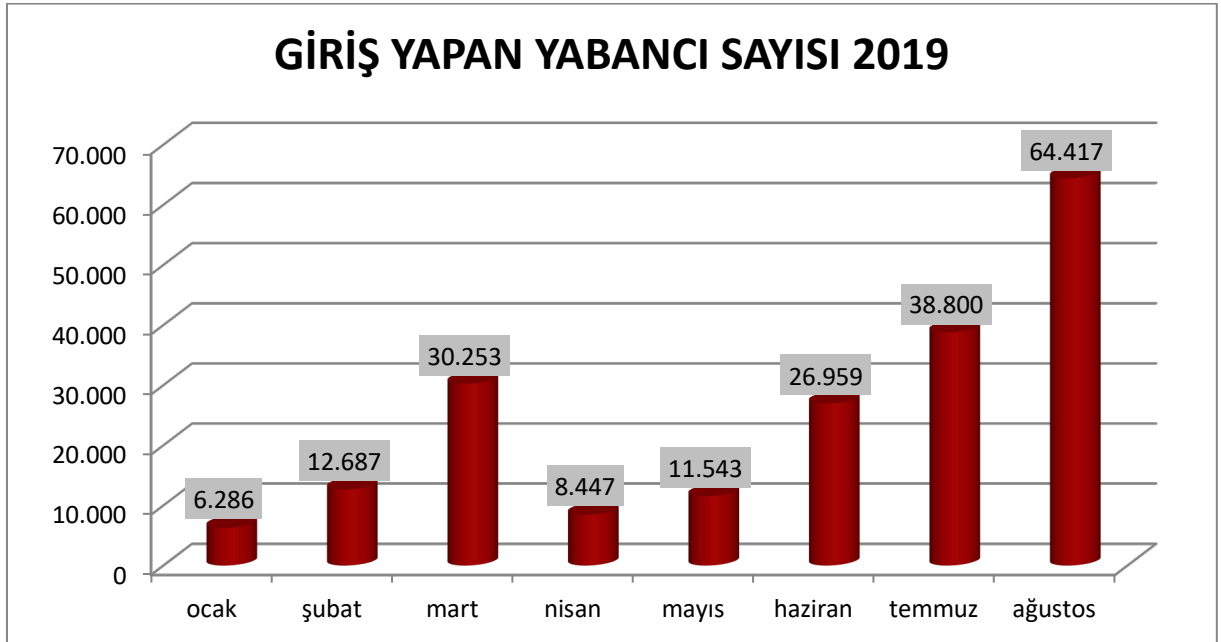

TÜRKİYE'YE GELEN YABANCILARIN SINIR KAPILARININ BAĞLI OLDUĞU İLLERE VE TAŞIT ARAÇLARINA GÖRE DAĞILIMI 2019

Aylar	Hava	Kara	Tren	Toplam	Oran (%)
OCAK	6	6.168	112	6.286	0,41
ŞUBAT	11	12.593	83	12.687	0,76
MART	7	29.951	295	30.253	1,36
NİSAN	5	8.331	111	8.447	0,26
MAYIS	21	11.424	98	11.543	0,29
HAZİRAN	8	26.742	209	26.959	0,51
TEMMUZ	20	37.926	854	38.800	0,59
AĞUSTOS	1	62.535	1.881	64.417	1,02

KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı

2019 yılının Ağustos ayında Van iline sınırdan giren yabancı sayısı 64.417'dir. Giren yabancıların büyük çoğunluğu kara yolunu kullanmışlardır. Ağustos ayı sonu itibariyle sınırdan giriş yapan yabancı sayısı 199.392'dir.

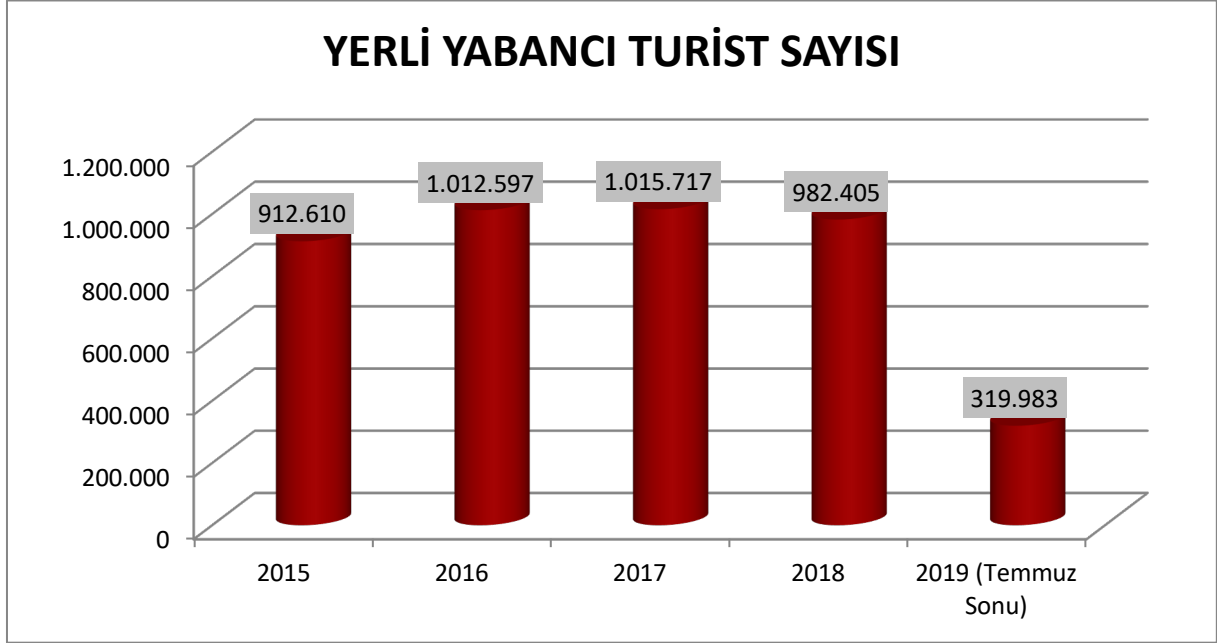
TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

Yerli Yabancı Turist Sayısı

	2015	2016	2017	2018	2019 (Temmuz Sonu)
YERLİ	709.472	736.083	615.344	652.374	220.823
YABANCI	202.868	276.514	400.373	330.031	99.160
TOPLAM	912.610	1.012.597	1.015.717	982.405	319.983

KAYNAK: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

2016 yılının Van ilini toplam sonunda 1.012.597 yerli-yabancı turist Van ilini ziyaret etmiştir. 2017 yılı sonunda ise %0,3 artış ile toplam 1.015.717 yerli-yabancı turist Van ilini ziyaret etmiştir. 2018 yılında Van iliniz ziyaret eden toplam turist sayısı 982.405'dir. 2019 yılı Temmuz ayı sonu itibariyle toplam 319.983 kişi Van ilini ziyaret etmiştir.

VAN İLİ KONAKLAMA VERİLERİ 2018

TESİS TÜRÜ	TESİS	ODA SAYISI	YATAK SAYISI
Turizm Yatırım Belgeli	11	580	1.175
Turizm İşletme Belgeli	17	993	2.060
Belediye Belgeli	48	1.796	4.031
Toplam			

İŞLETME BELGELİ KONAKLAMA TESİSLERİNE GİRİŞ VE GECELEME SAYILARI (VAN 2018)

2018	Tesise Giriş Sayısı	Geceleme	Ortalama Kalış Süresi (Gün)	Doluluk Oranı (%)
Yerli	101.875	166.080	2,02	24,03
Yabancı	45.983	101.230	2,25	14,65
Toplam	147.858	267.310	2,10	38,67

KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı

BELEDİYE BELGELİ TESİSLERDE KONAKLAMA İSTATİSTİKLERİ (VAN 2018)

2018	Tesise Giriş Sayısı	Geceleme	Ortalama Kalış Süresi (Gün)	Doluluk Oranı (%)
Yerli	218.372	380.678	1,74	27,32
Yabancı	121.723	216.056	1,77	15,50
Toplam	340.095	596.794	1,75	42,82

KAYNAK: Kültür ve Turizm Bakanlığı

İşletme belgeli konaklama tesislerinde doluluk oranı %38,67 iken belediye belgeli konaklama tesislerinde bu rakam %42,82' e çıkmıştır.

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

VAN' DAKİ SEYAHAT ACENTELERİ

NO	ADI	GRUBU	BELGE NO	ADRES	ŞEHİR	TEL	FAX
1	ALKANS TUR	A	5904	ORDU CAD. YILDIZ İŞ MERKEZİ ZEMİN KAT NO:20	VAN MERKEZ	0432 215 20 92	0432 215 54 86
2	ANZAF TURİZM	A	6099	CUMHURİYET CAD. 4. SOKAK NUH OTEL YANI NO:6	VAN MERKEZ	0432 216 15 78	0432 214 74 86
3	AYANIS TURİZM	A	3660	CUMHURİYET CAD. BELEDİYE SARAYI ALTI NO:1	VAN MERKEZ	0432 210 15 15	0432 214 18 34
4	BLS TURİZM	A	4834	K.KARABEKİR CAD. AKDAMAR OTELİ ALTI NO:12	VAN MERKEZ	0432 214 52 72	0432 214 16 35
5	KAPİTAL TURİZM	A	2382	ŞEREFİYE MAH. ORDU CAD. NO:4	VAN MERKEZ	0432 214 63 62	0432 215 90 13
6	CALYPSO TOUR	A	2759	CUMHURİYET CAD. DEĞER İŞ MERKEZİ NO:10 KAT:1	VAN MERKEZ	0432 212 11 81	0432 216 34 14
7	ÇARPANAK TURİZM	B	1942	CUMHURİYET CAD. AKDAMAR OTELİ KARŞISI NO:57	VAN MERKEZ	0432 214 44 64	0432 214 30 87
8	ÇAY TUR	A	5493	VALİ KONAĞI ALTI NO:107	VAN MERKEZ	0432 214 72 72	0432 216 86 72
9	EREK TURİZM	A	2575	HASTANE CAD. BEŞYOL DONAT İŞ HANI KAT:1	VAN MERKEZ	0432 214 43 33	0432 214 73 33
10	GÜVEN KARDEŞLER TURİZM	A	3674	CUMHURİYET CAD. 12. SOKAK VAKIFBANK ARKASI	VAN MERKEZ	0432 215 55 35	0432 214 11 31
11	HALDİ TURİZM	A	5882	CUMHURİYET CAD. DEĞER İŞ MERKEZİ KAT:1 NO:14	VAN MERKEZ	0432 212 27 90	0432 212 27 89
12	HAZAN TURİZM	A	4880	HAFİZİYE MAH. K. KARABEKİR CAD. PTT SOKAK NO:8	VAN MERKEZ	0432 215 69 79	0432 216 63 51
13	KAMRAN TURİZM	A	2615	HASTANE CAD. BEŞYOL MEVKİİ DONAT İŞ MERKEZİ KAT:1 NO:6	VAN MERKEZ	0432 215 26 27	0432 215 23 03
14	İVME TURİZM	A	4880	HAFİZİYE MAH. K. KARABEKİR CAD. PTT SOKAK NO:8	VAN MERKEZ	0432 215 69 79	0432 216 63 51
15	KAPİTAL TURİZM	A	2382	ŞEREFİYE MAH. ORDU CAD. NO:4	VAN MERKEZ	0432 214 63 62	0432 215 90 13

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

16	LABEL TRAVEL AGENCY	A	5612	K. KARABEKİR CAD. ARTOS İŞ MERKEZİ KARŞISI MODA OPTİK ÜSTÜ	VAN MERKEZ	0432 215 89 90	0432 215 89 90
17	OLD TUŞBA TURİZM	A	1673	K. KARABEKİR CAD. AKDAMAR OTEL YANI NO:80	VAN MERKEZ	0432 210 06 59	0432 215 66 82
18	ONE LAKE TRAVEL	A	6584	ŞEREFİYE MAH. CUM. CAD. ESKİ SÜMERBANK SK. NO:6	VAN MERKEZ	0432 215 94 84	0432 215 94 84
19	ŞEHRİVAN TURİZM	A	6364	ŞEREFİYE MAH. HASTANE 2. CAD. URARTU OTELİ ALTI NO:1/B	VAN MERKEZ	0432 214 78 99	0432 214 78 99
20	ŞEVLİLER TURİZM	A	5037	EZBERCİLER İŞ MERKEZİ B BLOK NO:16	VAN MERKEZ	0432 210 06 00	0432 210 05 99
21	SARDUR TURİZM	A	6267	TEPEBAŞI MAH. SARI MURAT PASAJI NO:3/4	VAN MERKEZ	0432 214 70 70	0432 215 25 00
22	STORM TURİZM	A	4494	K. KARABEKİR CAD. YÜZBAŞIOĞLU SOKAK NO:14/A	VAN MERKEZ	0432 214 70 50	0432 215 52 55
23	SÜPHAN TURİZM	A	5389	MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK CAD. NO:31/D	VAN MERKEZ	0432 215 49 39	0432 214 73 83
24	URARTU TURİZM	B	3401	ASUR OTELİ ALTI	VAN MERKEZ	0432 214 20 20	0432 214 63 75
25	VANES TURİZM	A	1194	İRFAN BAŞTUĞ CAD. HÜKÜMET KONAĞI YANI HOTEL VANGRAND ALTI NO:5	VAN MERKEZ	0432 216 73 73	0432 215 25 05
26	ZEYSİN TURİZM	A	3913	MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK CAD. EZBERCİLER İŞ MERKEZİ NO:20	VAN MERKEZ	0432 215 08 08	0432 215 08 07
27	YILAPOS (PLEY) TURİZM	A	6798	DEĞER İŞ MERKEZİ KAT:1	VAN MERKEZ	0432 215 01 31	0432 215 01 32
28	BOZOVA TURİZM (VAN ŞB.)	A	5330	CUMHURİYET CAD. TEB BANK YANI NO:3	VAN MERKEZ	0432 216 38 38	0432 214 52 55
29	GEVER TURİZM (VAN ŞB.)	A	5463	CUMHURİYET CAD. ÖZGÜL CENTER ALTI	VAN MERKEZ	0432 215 96 71	0432 210 01 78

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

NO:52							
30	SÜPHAN TURİZM (VAN ŞB.)	A	5389	K.KARABEKİR CAD. İNTERVAN İŞ MERKEZİ NO:38/E	VAN MERKEZ	0432 215 55 45	
31	FİGARO TURİZM	A		K.KARABEKİR CAD. KIZ MESLEK LİSESİ KARŞISI NO:5	VAN MERKEZ	0432 214 06 00	0432 210 08 50
32	HAYRUNNİSA TUR	A		K.KARABEKİR CAD. TAMARA OTELİ ALTI	VAN MERKEZ	0532 335 56 92	
33	DOĞUVAN TURİZM	A	6279	CAMİKEBİR MAH. BÜYÜK CAMİİ YANI NIO:2	ERCİŞ VAN	0432 351 07 74	0432 351 66 34
34	NAL-TUR SEYAHAT	A	6508	EMNİYET CAD. SERHAT OTELİ ALTI NO:19	ERCİŞ VAN	0432 351 68 48	0432 351 66 60
35	TUR-NEK TURİZM	A	6699	VANYOLU CAD. NO:24 HÜKÜMET KONAĞI KARŞISI	ERCİŞ VAN	0432 351 16 18	0432 351 16 18
36	KAMRAN TURİZM (ERCİŞ VAN ŞB.)	A	2615	EMRAH CAD. BÜYÜK CAMİİ ARKASI YENİ İŞ MERKEZİ KAT:2 NO:32	ERCİŞ VAN	0432 351 83 34	0432 351 83 34
37	OLD TUŞBA TURİZM (ÖZALP ŞB.)	A	1673	CUMHURİYET CAD	ÖZALP/VAN	0432 712 23 18	0432 712 23 18
38	GAGİK TURİZM SEYAHAT ACENTESİ	A		CUMHURİYET CAD. SARAÇOĞLU İŞMERKEZİ NO:4 KAT:1	VAN MERKEZ	0432 214 14 50	
39	FORWER TURİZM SEYAHAT	A	6843	CUMHURİYET CAD. 3 SOKAK			

İLİMİZDEKİ TURİZM REHBER LİSTESİ

ADI SOYADI	BELGE NO	ADRES	TELEFON	E-MAİL
NURTAÇ İNAN	65-009347	SERHAT MAH. GARİPLER SK. NO:39/VAN	0537 415 60 90 0432 214 29 17	Nurtacinan@Hotmail.com
MUSTAFA ÇINAR	65-009231	AŞKALE KÖYÜ YAVUZLAR MAH./AĞRI	0543 470 71 99	guide_mustafa@hotmail.com
MURAT BEYAZ	65-01055	İSTASYON MAH. SELÇUK SK. NO:39 VAN	0542 418 87 18	info@halditour.com
PINAR ESER	BELGESİ İPTAL	SELİMBEY MAH. 3 EVLER İSKENDER PAŞA NO:11 VAN	0546 945 10 00	
ARZU ÇIPLAK	65-009373	ATATÜRK LİSESİ LOJ. B/BLOK KAT:2 NO:6 VAN	0432 214 17 87	arzumvan645@hotmail.com
FATMA SÖKMEN	65-010072	VALİ MİTHAT MAH. HASTANE CAD. BERRAK APT. NO:8 VAN	0505 386 72 42	sokmen79@hotmail.com
FERZAN DEMİRTAŞ	65-009278	EMİNPAŞA MAH. NO:222 VAN	0537 762 02 35 0530 761 61 39	turistguida@hotmail.com
MALİK UĞUR DADAK	65-010341	İSKELE CAD. ALİPAŞA MAH. ŞAKİR HOCA SK. AKÇAY SİT. B/BLOK NO:4 VAN	0432 214 97 06	
MESUT TEKİNYER	65-010348	CEVDET PAŞA MAH. ESER 4. SOKAK NO:71/2 VAN	0546 991 17 92 0549 504 76 76	mesuttekinyer@hotmail.com
ENGİN PİŞKİN	65-009230	EMİNPAŞA MAH. NO:222 VAN	0432 217 19 20 0530 761 61 38	engin_pisgen@hotmail.com
MEHMET NURİ GÜNEYSOY	65-009253	AHMED-İ HANİ MAH. ŞEHİTLİK CAD. ŞENLİK SK. NO:34 DOĞUBEYAZIT AĞRI	0505 794 93 59	
FİKRET ABİ	65-12223	2 NİSAN CAD. YİMPAŞ MARKET KARŞISI VAN	0537 940 24 28 0432 217 97 65	

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

MEHMET EMİN TOKTAŞ	65-12224	AKKÖPRÜ MAH. HIDIRELLEZ CAD. NO:18/1 VAN	0538 780 81 08	emintotttas@hotmail.com
GAMZE KILIÇ	65-012372	İSKELE CAD. ALİPAŞA MAH. DERYA SİTESİ B/BLOK KAT:5 NO:18 VAN	0534 210 50 16	
SEHER PARLAK	65-11747	PTT MÜDÜRLÜĞÜ BAŞKALE/VAN	0506 992 02 73	
AHMET KURT	65-011619	CEVDET PAŞA MAH. SELÇUKLU CAD. NO:79/1 VAN	0544 447 61 03	
MEHMET EMİN IŞIK	65-11192	BEYSALAN KÖYÜ ÖZALP/VAN	0543 855 13 99	
FARUK GÜVEN	65-12994	K.K.B. CAD. UĞUR SK. ÖZTATARLAR İŞ HANI NO:2 VAN	0544 451 90 47 0507 438 47 38	
MEHMET NECİP ÖZKAPLAN	34-011353	SIHKE CAD. NO:144	0538 010 19 44	turkhuman@yahoo.com
EBRU UMAN	65-013008	SELİMBEY MAH. ÜÇEVLER SOKAK NO:17 VAN		

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

KARAYOLU OTOBÜS FİRMALARI

FİRMA UNVANI	TELEFON NO
VAN GÖLÜ TURİZM	444 65 65
VAN ERCİŞ İTİMAT	444 00 87
BEST VAN TURİZM	444 00 65
VAN METRO TURİZM	0432 223 69 03
ÖZ ERCİŞ SEYAHAT	0432 412 25 21
VAN ERCİŞ SEMA	0432 223 25 16
YENİ VAN SEYAHAT	444 34 65
ÖZ VAN YOLU TURİZM	0432 223 67 50-51
BİTLİS TAÇ TURİZM	0432 214 67 74
ÖZ DİYARBAKIR SEYAHAT	444 13 13
PATNOS İTİMAT	0432 351 06 65
STAR DİYARBAKIR SEYAHAT	0432 215 75 71
DOST TURİZM	0432 223 00 07
TURGUT REİS TURİZM	0432 214 28 81

VAN'DA KAHVALTI SALONLARI

ÜN VANI	ADRES	TELEFON NO
AHTAMARA KAHVALTI SALONU	HASTANE 2. CADDE	0432 215 82 84
BAK HELE BAK KAHVALTI KÜLTÜR SARAYI	BELEDİYE SARAYI ALTI	0432 214 29 38
DAMLAM KAHVALTI SALONU	TEKİN OTELİ ALTI	0432 215 19 53
EROL KARDEŞLER KAHVALTI SALONU (SÜTÇÜ FEVZİ)	CUMHURİYET CAD. ESKİ SÜMER BANK SOKAK NO:11	0432 216 66 18
EVREN KAHVALTI SALONU (SÜTÇÜ KENAN)	CUMHURİYET CAD. KAHVALTICILAR SK. NO:7	0432 216 84 90
GÜVEN KAHVALTI SALONU	BAHÇIVAN MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD.	0432 214 85 74
HACIOĞLU KAHVALTI SALONU	EMNİYET CAD. ERCİŞ	0432 354 31 83
İMSAK KAHVALTI SALONU	M. FEVZİ ÇAKMAK CAD.	0432 216 09 21
KAYMAK KAHVALTI SALONU	ARSAY İŞ MERKEZİ URARTU OTELİ YANI	0432 212 10 12
KISMET KAHVALTI SALONU	SIHKE CAD. ZEHRA SK. NO:8	0432 212 10 64
MURTUĞA KAHVALTI SALONU	K.KARABEKİR CAD. UĞUR SOKAK NO:20	0432 215 12 82
SENA KAHVALTI SALONU	CUMHURİYET CAD. 3. SOKAK NO:7	0432 214 22 17
SEVAL KAHVALTI SALONU	İŞ BANK ARKASI PTT CAD. TÜRKOĞLU ÇARŞISI NO:40	0432 215 21 77
SÜPHAN KAHVALTI SALONU	YÜZBAŞIOĞLU SOKAK EMEK SİNEMASI YANI	0432 215 30 60
ŞAHMARAN KAHVALTI SALONU	İRFAN BAŞTUĞ CAD. ÖZBEKER İŞ MERKEZİ KAT:1 NO:1	0432 216 60 74
ŞAFAK KAHVALTI SALONU	SIHKE CADDESİ	0432 216 81 32

TURİZM SEKTÖR RAPORU 2019

ŞURA KAHVALTI SALONU	K.KARABEKİR CAD. YÜZBAŞIOĞLU SK. NO:23	0432 214 38 28
YILDIZ KAHVALTI SALONU	K.KARABEKİR CAD. TÜRKOĞLU SK. SEVAP PASAJI ALTI NO:10	0432 210 12 77
YÖRESEL VAN KAHVALTI SALONU	CUMHURİYET CAD. ESKİ SÜMERBANK SOKAK	0432 215 34 04

MESLEKİ EĞİTİM

İSİM	ÖĞRETME N SAYISI	ÖĞREN Cİ SAYISI	BÖLÜMLERİ	BÖLÜMLER 2	BÖLÜMLER 3	BÖLÜ MLER 4
VAN- EDREMİT- VAN OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSESİ	19	207	KONAKLAMA HİZMET ALANI (Ön Büro Elemanlığı- Kat Elemanlığı- Operasyon Elemanlığı- Rezervasyon Elemanlığı)	YİYECEK İÇECEK HİZMETLERİ ALANI (Mutfak Dalı- Pastacılık Dalı-Servis Dalı-Bar Dalı- Host/Hosteslik Dalı)		
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ GEVAŞ MESLEK YÜKSEK OKULU			OTEL, LOKANTA VE İKRAM HİZMETLERİ BÖLÜMÜ			
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ YÜKSEKOKUL U			Konaklama İşletmeciliği Bölümü	Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği Bölümü,	Turizm Rehberliği Bölümü,	Seyahat İşletme ciliği Bölüm ü

İskele Caddesi No:51 İpekyolu / VAN
Tel: 0 (432) 210 00 55
Faks: 0 (432) 216 44 88 - SMS 532 752 65 65

www.vantso.org.tr